

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-377-4-32>

**THEORETICAL ASPECTS
OF THE FORMATION OF THE DIGITAL ECONOMY
IN THE GLOBAL ECONOMIC ENVIRONMENT**

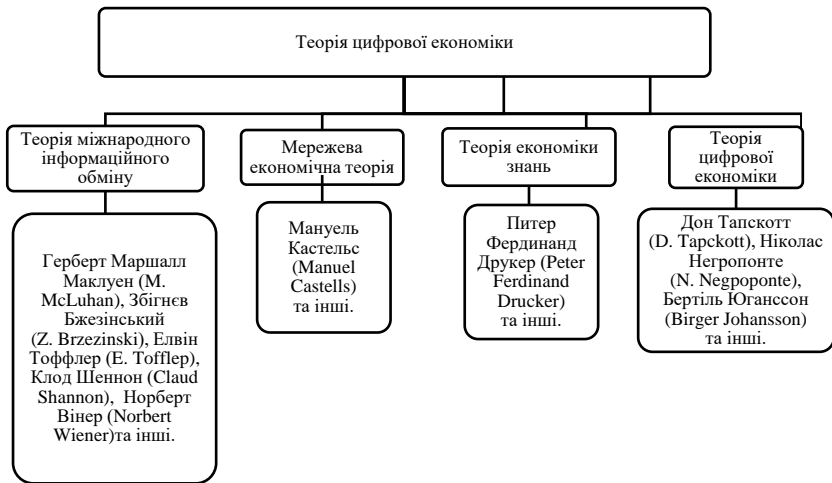
**ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ
СТАНОВЛЕННЯ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ
В ГЛОБАЛЬНОМУ ЕКОНОМІЧНОМУ СЕРЕДОВИЩІ**

Цифрова економіка стрімко розвивається у всьому світі. Пришвидшення розвитку цифрової економіки посилилося пандемією COVID-19, яка змінила способи взаємодії людей, змусило трансформуватися бізнесу та державним інституціям. Цифрова економіка сприяє зростанню продуктивності праці та підтримує інклюзивний розвиток. Це зростання демонструється прийняттям цифрових технологій великою кількістю споживачів, фірм і урядів, хоча й з різними темпами по секторах і країнах. Сьогодні зростання ролі цифрових інновацій та впровадження інноватизації у виробництво призвело до формування цифрового суспільства, яке базується на нематеріальних, а інтелектуальних ресурсах: інформації, знаннях, науці та людському капіталі, а не традиційному матеріальному.

Метою цього дослідження є теоретичні аспекти еволюції розвитку цифрової економіки, представлення її складових елементів, основних напрямків сучасних досліджень цифрової економіки

Перші дослідження в області інформації почалися в 1940 році в новонародженій науці кібернетики. Хоча К. Шеннон у своїх дослідженнях з теорії комунікації обмежувався аналізом її кількісних і технічних властивостей, він заклав основу для розвитку теорії інформації. Н. Вінеп дав наукове визначення категорії «інформація», охарактеризувавши її як загальнонаукове поняття. Слід зазначити, що на початку досліджень категорії «інформація» домінував технократичний підхід, що звужує її важливі змістові ознаки та оцінює її роль у суспільному розвитку. Певною мірою це

обмеження долається використанням різних наукових підходів до його трактування в сучасній теорії інформації [1].

Рис. 1. Основні компоненти теорії цифрової економіки та основні представники [2]

У 1996–1998 рр. економіст Мануель Кастельс, який опублікував тритомну монографію «Інформаційна епоха: економіка, суспільство і культура», завдяки цій праці термін «цифрова економіка» набув широкого вжитку. Мануель Кастельс описує перехід від індустріального суспільства до інформаційного, який розпочався у 1970-х до 1990-х років. Кастельс наголошує на взаємозв'язку соціальних, економічних і політичних особливостей суспільства і стверджує, що «мережа» є визначальною рисою, яка відзначає нинішню цифрову епоху.

ЮНЕСКО Еволюційний розвиток цифрової економіка походить від зробила значний внесок у розвиток концепції «Цифрової економіки». У доповіді ЮНЕСКО, опублікованій у 2005 році, зазначено, що: поява інтернету, як спільної мережі доступу в усьому світі, надають нові можливості для розширення спільного простору та знань; було показано, що радикально змінив місце знання в суспільстві [4]. Відповідно до ЮНЕСКО, цифрова економіка – це економіка, заснована на умовах, в яких інформація не тільки має соціальну та економічну цінність, але також вимагає інформаційного ринку, на якому можна обмінюватися інформацією.

Основні етапи становлення теорії цифрової економіки

№	Етапи	Стадії з розвитку з теорія цифрової економіки	Вчені
1.	1960 – 1970 роки	Народження теорії цифрової економіки – це, насамперед, теорії постіндустріального суспільства, сформовані на основі з розуміння в накопичений практичний матеріал, виявлення закономірностей і тенденцій розвитку цього процесу	Фріц Махлуп (Fritz Machlup) та інші.
2.	1980 – 2000 роки	Епоха стрімкої інформатизації економік передових країн, яка сприяла формуванню основних положень теорії цифрової економіки	Дон Тапскотт (Don Tapscott), Бела Баласса (Bela Balassa), Деніел Белл (Daniel Bell), Джейкоб Вайнер (Jacob Viner), Джейкоб Вінер (Jacob Viner), Питер Фердинанд Друкер (Peter Ferdinand Drucker) та інші.
3.	2000 – 2030 роки	Розвиток теорії цифрової економіки у зв'язку з її економікою знань та концептуальним узагальненням практики формування новий бізнес моделі на основі в Інтернеті речей, електронній участі.	Кім Джунмо (Kim Junmo), Джон Халтівангер (John Haltiwanger), Андре Х. Ерхардт (André H. Erhardt), Крістофер Гарба (Christopher Garbacz) та інші.

Джерело: складено автором за матеріалами [2; 3]

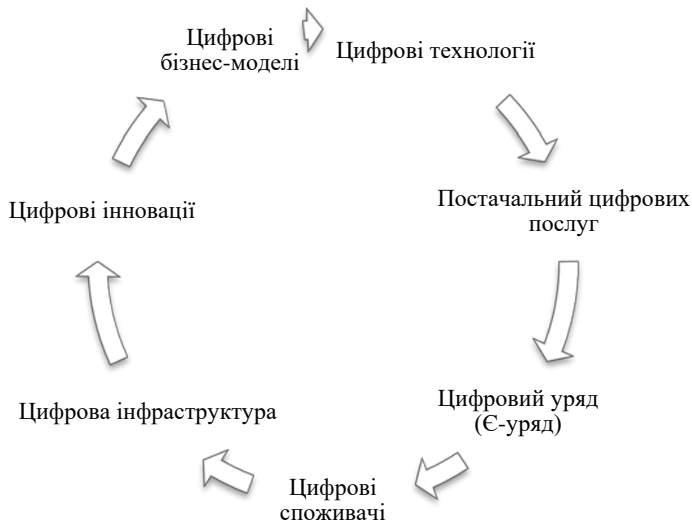
Аналізуючи існуючу теоретико-методологічну базу теорії цифрової економіки, виділяємо такі основні напрями дослідження:

По-перше, вивчення впливу сучасних цифрових технологій на різні сфери життєдіяльності людини. Вони вивчають перспективи впровадження інноваційних технології та їх вплив на бізнес, поведінку споживачів, поведінку ринку тощо.

По-друге, проблема трансформації існуючих «традиційних» інститутів у зв'язку з проникненням інноватизації в господарську практику.

По-третє, завдяки методам прогнозування та моделювання регулярно піднімається питання про майбутнє світового порядку, з точки зору прогресу цифрових технологій. Вчені намагаються описати, яке місце людство будуть займати у сфері виробництва, сфері управління, глобальних проблем людства тощо.

По-четверте, дослідження проводяться у сфері опису технічної природи цифрової економіки: її інфраструктури, технологічного забезпечення побудови цифрових платформ, цифрового стану тощо.

Рис. 2. Інституційні компоненти та складові розвитку цифрової економіки [3]

В формуванні цифрової економіки можна виділити основні компоненти та інституційні складові: електронний уряд, електронна комерція, технологічна інфраструктура, та інші. Слід відзначити, що дана концептуальна модель є основою для вирішення проблем формування та вдосконалення моделей цифрової економіки для фахівців та дослідників у сфері цифрової економіки. Така система взаємозв'язків відіграє важливу роль у взаємозв'язку ключових компонентів цифрової економіки та розкриває нові аспекти цифрової економіки.

Цифрові технології певною мірою є основою цифрової економіки. Загалом цифрова економіка ґрунтується на

різноманітних теоретичних розробках окремих авторів, а результати аналізу свідчать про те, що сьогодні цифрова економіка вивчена недостатньо повно, що потребує подальших досліджень. Хоча показники цифровізації економік країн світу різні і шляхи розвитку різні, можна відзначити, що вона створює сприятливі умови для активних інновацій, значно збільшує вартість інвестування в цифрові технології та інфраструктуру. Цифровий сектор економіки спирається на компоненти, які є стовпами цифрової економіки, а цифрова економіка, у свою чергу, взаємодіє через свої механізми, компоненти, створюючи концептуальну модель.

Література:

1. Теоретичні підходи до визначення цифрової економіки URL: http://www.psae-jrnl.nau.in.ua/journal/6_74_1_2019_ukr/5.pdf
2. A Theory of Information Trilogy: Digital Ecosystem Information Exchange Architecture URL: https://www.researchgate.net/publication/353313321_A_Theory_of_Information_Trilogy_Digital_Ecosystem_Information_Exchange_Architecture
3. Цифрова економіка: теоретичні аспекти. URL: <http://journalsofznu.zp.ua/index.php/economics/article/view/181/148>
4. The theoretical basis of the digital economy in the strategic planning documents URL: https://www.researchgate.net/publication/347347074_The_theoretical_basis_of_the_digital_economy_in_the_strategic_planning_documents